

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเพื่อสร้างคนที่มีคุณภาพ โดยกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ 9 หมวด คือ หมวด 1 บททั่วไป หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา หมวด 3 ระบบการศึกษา หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา หมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา หมวด 7 ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาหมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและบทเฉพาะกาล

การดำเนินการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังกล่าว การปฏิรูปการศึกษานับว่าเป็นหัวใจสำคัญที่จะประสบผลสำเร็จได้ต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากบุคคลหลายฝ่าย ที่สำคัญที่สุดคือครู ซึ่งเป็นผู้นำหลักสูตรไปใช้โดยตรงจะต้องเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาของชาติให้เกิดผลประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมต่อเด็กและเยาวชนมากที่สุด (หน่วยศึกษานิเทศก์, 2540) สถานศึกษาจะต้องแสวงหาแนวทางในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ได้เรียนอย่างมีความสุข และสามารถอยู่ในระบบการศึกษาได้ตลอดหลักสูตร โดยการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาลงและเน้นการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้มีทักษะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาลง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547)

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการดำเนินงานระบบหนึ่งที่กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระทรวงสาธารณสุขโดยกรมสุขภาพจิตได้ร่วมกันวางรากฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงมีคุณค่าและความจำเป็นที่สถานศึกษาจะต้องนำไปปฏิบัติให้เกิดผลกับเด็กอย่างมีประสิทธิภาพและมีการทำงานอย่างเป็นระบบ มีความชัดเจน ครอบคลุมทั้งด้านปัจจัย ด้านผลิต ด้านกระบวนการ กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้ครู อาจารย์ในสังกัดเอาใจใส่ดูแลนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีกระบวนการทำงานที่มีคุณภาพและการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพและมีศักยภาพ เป็นทรัพยากรบุคคลที่พร้อมสมบูรณ์ทั้งร่างกายสติปัญญา มีคุณธรรม จริยธรรมและมีชีวิตที่สงบสุขให้สมกับข้อความที่ว่า “เก่ง ดี มีสุข” โดยบุคลากรทุกคนในโรงเรียนให้ร่วมมือกันทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครู (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541)

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบที่ช่วยในการแก้ปัญหา นักเรียน กรมวิชาการร่วมกับ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ได้กำหนดแนวทางในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริม นักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขนักเรียน 5) การส่งต่อ ซึ่งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบที่ ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี การดำเนินงานสะดวกขึ้น นักเรียนได้รับการ ป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้ดีขึ้น (กรมสุขภาพจิต, 2544)

การศึกษาไทยในอดีตอาจกล่าวได้ว่ามุ่งเน้นให้การศึกษาบริการการศึกษาและพัฒนการศึกษา แก่บุคคลปกติ ซึ่งเป็นบุคคลส่วนใหญ่ของประเทศเป็นสำคัญ โดยไม่ได้คำนึงถึงความต้องการอย่าง แท้จริงของกลุ่มคนพิการซึ่งมีความแตกต่างออกไปจากบุคคลอื่น ๆ คนพิการแม้ว่าจะแตกต่างจากคน ปกติแต่คนพิการก็มีศักยภาพในการพัฒนาทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคมเช่นเดียวกับ คนปกติ หากคนพิการได้รับการศึกษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพที่เหมาะสมกับความพิการตั้งแต่เกิด คนพิการเหล่านี้สามารถที่จะพัฒนาความเป็นปกติหรือสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างอิสระและ เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของสังคมได้ ในทางตรงกันข้ามหากคนพิการไม่ได้รับการศึกษาหรือการฟื้นฟู สมรรถภาพที่เหมาะสมกับความพิการของเขา คนพิการเหล่านั้นจะกลายเป็นภาระและปัญหาของ ครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ซึ่งนับว่าเป็นการสูญเสียทรัพยากรที่มีคุณค่ายิ่งของประเทศ (ดารณี อุทัยรัตนกิจ, 2538) พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ได้ระบุไว้ ว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาส เสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อย กว่า 12 ปีซึ่งรวมถึงคนพิการที่มีสิทธิทางการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความ พิการจนตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการและความช่วยเหลือ อื่นใดทางการศึกษา สามารถเลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษาโดย คำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น โดยที่รัฐ จะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ซึ่งในการจัดการศึกษาให้กับบุคคลที่มีความบกพร่องที่ต้องการ การศึกษานั้นจะต้องได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัด หลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็น พิเศษของคนพิการแต่ละประเภท (ราชกิจจานุเบกษา, 2551) ซึ่งตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา พ.ศ. 2552 ได้กำหนดประเภทของ คนพิการไว้ ดังนี้ 1) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น 2) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ ยิน 3) บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา 4) บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการ เคลื่อนไหวหรือสุขภาพ 5) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ 6) บุคคลที่มีความบกพร่อง ทางการพูดและภาษา 7) บุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ 8) บุคคล ออทิสติก 9) บุคคลพิการซ้ำซ้อน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 มาตรา 3 ระบุว่า คนพิการหมายความว่า บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใดประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่างๆ และมีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใดเพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป การจัดการศึกษาต้องมีความหลากหลาย ทั้งนี้ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2547) สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติฉบับที่ 4 พ.ศ. 2555 – 2559 รวมทั้งกฎหมายและปฎิญญาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้คนพิการได้รับบริการทางการศึกษาตรงตามความต้องการจำเป็นพิเศษเฉพาะบุคคล และสามารถดำรงชีวิตอิสระ (Independent Living : IL) ได้ในทุกบริบทของสังคม ดังนั้นการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จะต้องทำการสอนแบบซ้ำ ๆ ย่ำบ่อย ๆ โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนที่บกพร่องทางสติปัญญา พ.ศ. 2551 ประกอบด้วย 6 ทักษะ ได้แก่ ทักษะภาษาและการสื่อสาร ทักษะการช่วยเหลือตนเองและสุขอนามัย ทักษะสังคมและการดำรงชีวิต ทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะวิชาการ และทักษะอาชีพ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรก็เพื่อต้องการให้นักเรียนเหล่านี้สามารถช่วยเหลือตนเองในทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตในสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ได้อย่างมีความสุข

เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่อยู่ในวัยเรียน อายุระหว่าง 6 – 21 ปี จะสามารถเรียนหนังสือได้สูงสุดประมาณชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เมื่อเด็กเข้าสู่ช่วงวัยรุ่นไม่สามารถเรียนวิชาสามัญได้เท่าเทียมกับเด็กปกติ ควรได้รับการศึกษาเฉพาะเด็กประเภทนี้ (ผดุง อารยะวิญญู. 2542) ซึ่งถ้าจัดโปรแกรมการศึกษาพิเศษที่เหมาะสมจะพอที่จะสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนและอยู่ในสังคมได้ การจะส่งเสริมให้นักเรียนที่บกพร่องทางสติปัญญาสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้นั้น นักเรียนจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคม สื่อสารกับบุคคลทั่วไปได้เป็นอย่างดี แต่สิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ต้องพัฒนา คือความมีวินัยในตนเอง ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น จะเห็นได้จากการที่เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาไม่เป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไปในสังคม อาจเป็นเพราะสื่อสารกับบุคคลทั่วไปไม่รู้เรื่อง ไม่รู้จักดูแลรักษาความสะอาดร่างกายและเครื่องแต่งกาย ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีต่อครอบครัว สังคม ชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ อารมณ์ไม่คงที่ ไม่รู้จักการควบคุมอารมณ์ตนเองให้อยู่ในกฎระเบียบ แบบแผนประเพณีอันดีงามที่สังคมกำหนดไว้ ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนาความมีวินัยในตนเองเพื่อให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาสามารถดูแลตนเอง รู้จักควบคุมอารมณ์ตนเอง และมีความเข้าใจยอมรับกฎเกณฑ์ของสังคมและสังคมให้การยอมรับในความสามารถของบุคคลที่มี

ความบกพร่องทางสติปัญญา การจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จึงต้องจัดประสบการณ์ให้นักเรียนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของกิจกรรม ปฏิบัติกิจกรรมโดยไม่ได้มีความรู้สึกลัวถูกบังคับ

โรงเรียนอุบลปัญญานุกูล จังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2562 มีนักเรียน 415 คน เนื่องจากสภาพสังคม เศรษฐกิจและปัญหาในปัจจุบัน ส่งผลกระทบกับตัวนักเรียนทั้งทางตรงและความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ สิ่งที่จะเป็นเกราะกำบังและเป็นภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็ง ก็คือ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งโรงเรียนได้ดำเนินการตามขั้นตอนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ พบว่า นักเรียนมีความสุข สนุกกับการเรียนรู้คู่ความดี มีพฤติกรรมอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรสถานศึกษา และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นส่งผลให้ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมมีความพึงพอใจในพฤติกรรมของนักเรียน มีความศรัทธาและเชื่อมั่นในการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียน สามารถประเมินได้จากการที่มีผู้ปกครองนำบุตรหลานเข้ามาศึกษาต่อในโรงเรียน มากขึ้นเป็นลำดับทุกปี การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอุบลปัญญานุกูล จังหวัดอุบลราชธานี บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องมีการประกันคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่สามารถรับการตรวจสอบประเมินการดำเนินงานได้ทุกขั้นตอน พร้อมด้วยการมีเอกสาร หลักฐาน วิธีการ และเครื่องมือการดำเนินงานที่จัดทำอย่างเป็นระบบ เป็นรูปธรรม สามารถประเมินคุณภาพนักเรียนที่เกิดจากผลของการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและคุณภาพของครู ซึ่งเป็นผู้ดำเนินการตามระบบได้ด้วย รวมทั้งมีประโยชน์ต่อการสนับสนุนการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งด้านผลผลิต ด้านกระบวนการและด้านปัจจัย เนื่องจากมาตรฐานคุณภาพของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

โรงเรียนอุบลปัญญานุกูลได้พัฒนาคู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความชัดเจนและเหมาะสมกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาและ ออทิสติก ซึ่งมีนักเรียนพักอาศัยอยู่ในโรงเรียนเป็นการประจำ ครู บุคลากรที่ได้รับมอบหมายจะต้องดูแลนักเรียนตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมง จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ เอกสาร นวัตกรรมที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียน

ผู้ศึกษาในฐานะที่รับผิดชอบกลุ่มบริหารงานกิจการนักเรียน และรับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงได้เห็นความสำคัญ และความจำเป็นในการพัฒนาคู่มือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนอุบลปัญญานุกูล จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อให้ครูได้ศึกษาและใช้เป็นแนวทางในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กนักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน

ความสำคัญของการศึกษา

1. สภาพปัจจุบันของระบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในโรงเรียนอุบลปัญญานุกูล จังหวัดอุบลราชธานี
2. สภาพที่ควรจะเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในโรงเรียนอุบลปัญญานุกูล จังหวัดอุบลราชธานี
3. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในโรงเรียนอุบลปัญญานุกูล จังหวัดอุบลราชธานี
4. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในโรงเรียนอุบลปัญญานุกูล จังหวัดอุบลราชธานี

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันระบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาโรงเรียนอุบลปัญญานุกูล จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาสภาพที่ควรจะเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาโรงเรียนอุบลปัญญานุกูล จังหวัดอุบลราชธานี
3. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในโรงเรียนอุบลปัญญานุกูล จังหวัดอุบลราชธานี
4. เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู โรงเรียนอุบลปัญญานุกูล จังหวัดอุบลราชธานี สามารถนำระบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา พัฒนาการปฏิบัติงานเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาไทย

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามุ่งพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนอุบลปัญญานุกูล จังหวัดอุบลราชธานี โดยยึดกรอบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยนักเรียน 5 ประการ ดังนี้ (กรมสุขภาพจิต, 2544)

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน
3. การส่งเสริมนักเรียน
4. ป้องกันและแก้ไขปัญหา
5. การส่งต่อ

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และข้าราชการครูในโรงเรียนอุบลปัญญานุกูล จังหวัดอุบลราชธานี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 43 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การสร้างระบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนอุบลปัญญานุกูล จังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและสภาพที่ควรจะเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนอุบลปัญญานุกูล จังหวัดอุบลราชธานี

ตอนที่ 2 การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนอุบลปัญญานุกูล จังหวัดอุบลราชธานี

ตอนที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้และประโยชน์ของระบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนอุบลปัญญานุกูล จังหวัดอุบลราชธานี

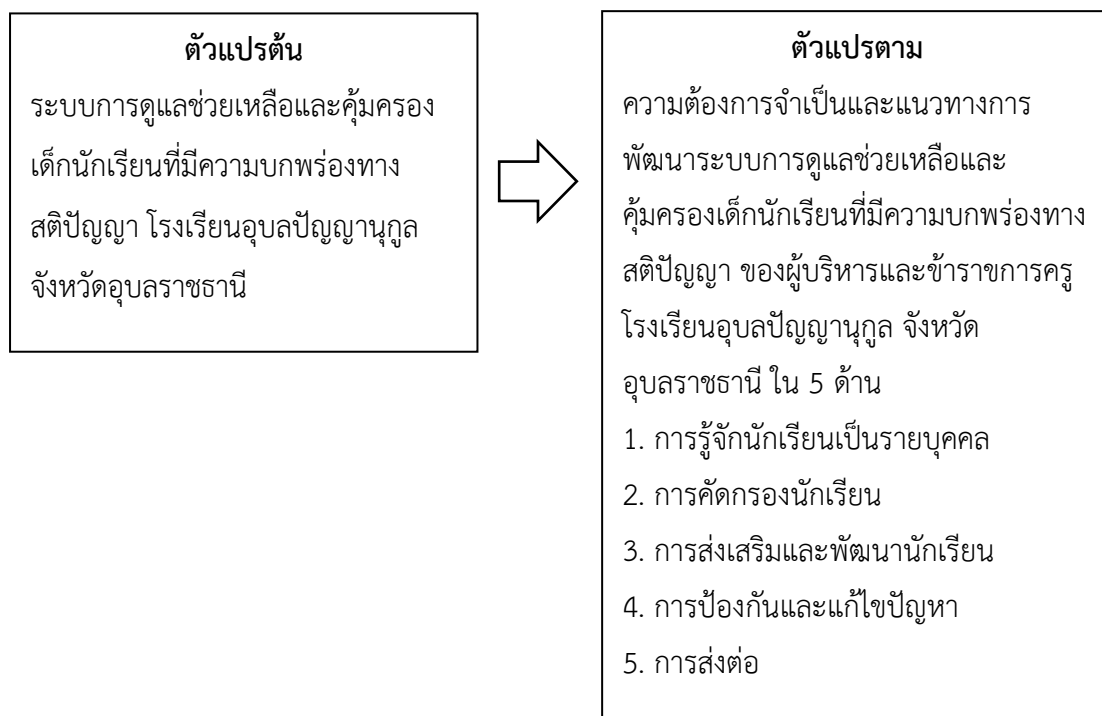
ตัวแปรที่ใช้ศึกษาในการศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ ระบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนอุบลปัญญานุกูล จังหวัดอุบลราชธานี

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ของผู้บริหาร และข้าราชการครูโรงเรียนอุบลปัญญานุกูล จังหวัดอุบลราชธานี ใน 5 ด้าน ดังนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน
3. การส่งเสริมนักเรียน
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา
5. การส่งต่อ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ระบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กนักเรียน หมายถึง การปฏิบัติงานด้านการปกครอง และงานด้านแนะแนวเพื่อประโยชน์ในการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนให้มีระบบ มีประสิทธิภาพ มีกระบวนการดำเนินงานที่ชัดเจนพร้อมด้วยเอกสาร หลักฐานการปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบหรือรับการประเมินได้โดยจำแนกออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงเกี่ยวกับตัวนักเรียนโดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง เช่น ระเบียบสัมภาษณ์ อันนำไปสู่การส่งเสริม การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป

2. การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลแล้วนำผลที่ได้รับมาจำแนกตามเกณฑ์การคัดกรองตามที่สถานศึกษาได้จัดทำขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อการหาวิธีการเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง

3. การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน หมายถึง การสนับสนุนให้นักเรียนทุกคน ให้ความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่างๆ เป็นการป้องกันและเป็นการช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพมากขึ้น

4. การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน หมายถึง การเอาใจใส่นักเรียนกับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน ให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และหาวิธีการช่วยเหลือทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญห โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม

5. การส่งต่อ หมายถึง การดำเนินการส่งนักเรียนต่อไปให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็ว มีการส่งต่อภายในโรงเรียน และภายนอกโรงเรียนในกรณีที่มีความรุนแรงและเกินความสามารถของโรงเรียน

แนวทางพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กนักเรียน หมายถึง วิธีการดำเนินงานในการแก้ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแต่ละด้าน ซึ่งได้จากความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครูโรงเรียนอุบลปัญญานุกูล จังหวัดอุบลราชธานี

นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา (Intellectual Disability) หมายถึง นักเรียนมีความบกพร่องของทักษะต่าง ๆ ในระยะพัฒนาการ มีระดับสติปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ย (IQ = 70 หรือต่ำกว่า) และมีข้อจำกัดในทักษะด้านการปรับตัวอย่างน้อย 2 ทักษะจาก 10 ทักษะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำระบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา พัฒนาการปฏิบัติงานเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาไทย อันเป็นดัชนีชี้วัดความเจริญ การพัฒนาประเทศชาติที่สำคัญ
2. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำระบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เพื่อเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ไปใช้ในการดำเนินงานเพื่อยกระดับการศึกษาของผู้เรียน และส่งเสริมครูและบุคลากรเป็นครูมืออาชีพโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้